

De Islamitische Staat

De Islamitische Staat

Kalifaat van de Waanzin

Marcel Kramer

Schrijver: Marcel Kramer
Coverontwerp: Marcel Kramer
ISBN:
© Marcel Kramer

“Het enige dat het Kwaad nodig heeft om te
kunnen overwinnen,
Is voor het Goede om niets te doen”

Edmund Burke

Voorwoord

Schrijven over terreur

Het is niet gemakkelijk om over een terreurbeweging te schrijven. Islamitische Staat heeft haar weg naar de media geschreven in het bloed van duizenden onschuldige slachtoffers. De beelden die iedere week onze televisies, media en levens binnenkomen zijn die van in het zwart geklede mannen die de meest vreselijke misdrijven plegen. Westerse gijzelaars worden onthoofd. Homo's worden met stenen letterlijk doodgegooid. Gevangengenomen vijandelijke strijders worden aan oude Romeinse pilaren opgehangen en daar met explosieven uit elkaar getrokken. Veel mensen brachten dit soort extreme wreedheden in verband met vorige eeuwen, toen oorlog het recht van de sterkste was en minderheden genadeloos werden vervolgd door de staat.

Islamitische Staat is een uniek fenomeen dat moeilijk in een boek te beschrijven is. De beweging – die vaak wordt afgekort tot IS of ISIS – noemt zichzelf de verdediger van de ware islamitische cultuur. In werkelijkheid echter is er weinig islamitisch aan Islamitische Staat. De beweging wordt net zo hard gedreven door wereldlijke lust naar macht, controle en rijkdom als door religieuze overtuigingen. De radicaliteit van die geloofsopvattingen maken de beweging echter wel onvoorspelbaar en uitzonderlijk gevaarlijk voor iedereen die openlijk tegen haar is.

Het schrijven van een boek over Islamitische Staat is dan ook een zoektocht naar een lastige vraag: hoe kan een terroristische groepering met een dergelijk extreme ideologie zo machtig worden? Een dergelijke vraag moet altijd bekeken worden vanuit meerdere invalshoeken, en is daarom niet makkelijk te beantwoorden.

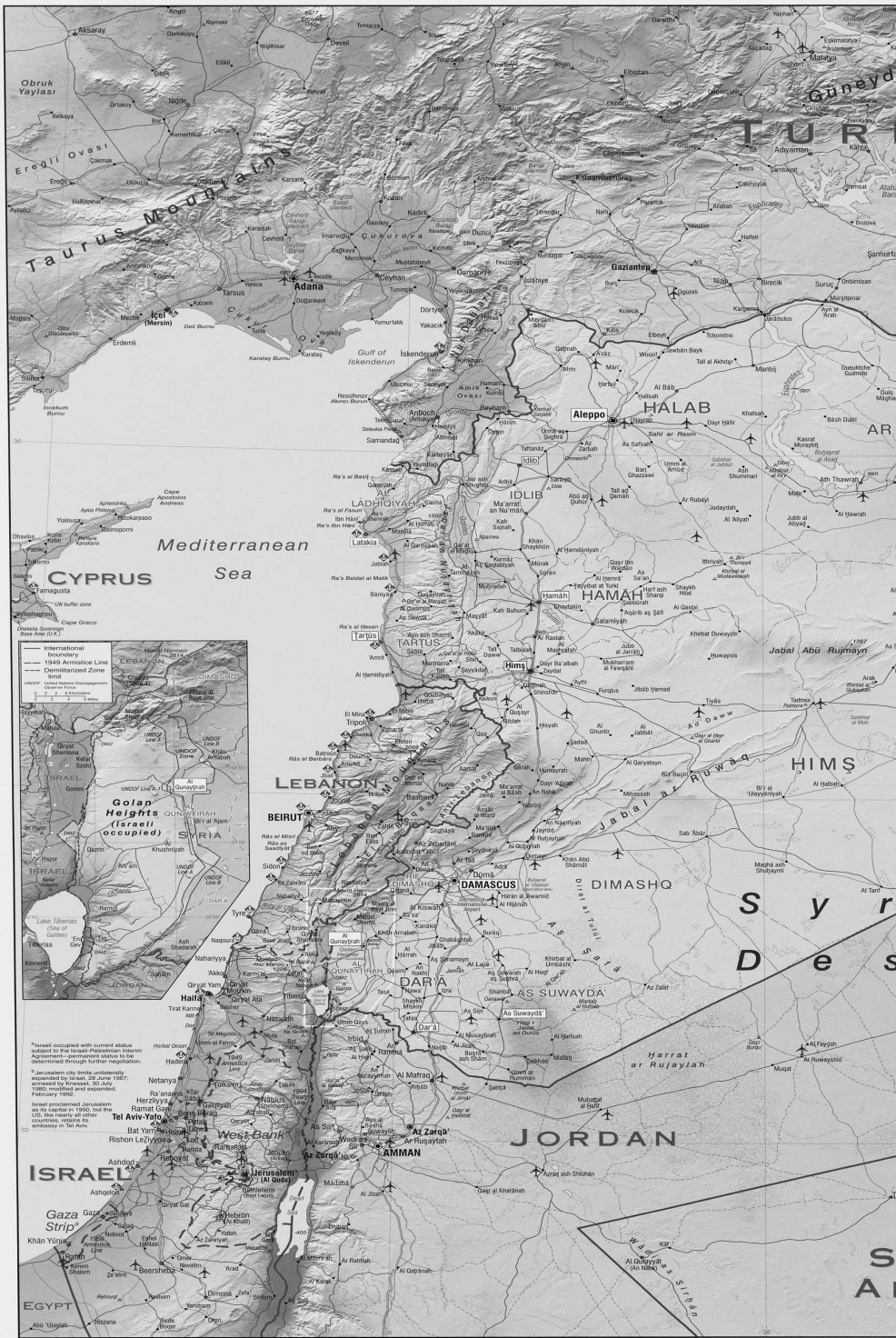
Dit boek probeert echter ook een aantal dieper liggende vragen te beantwoorden: waar liggen de wortels van Islamitische Staat? Hoe slaagt de beweging erin om zich op zo veel fronten tegelijk te handhaven tegen talrijke vijanden? Wat is het geheim van de aantrekkingskracht van Islamitische Staat, die duizenden Europese en Arabische jongeren via Internet en sociale media overhaalde om zich in Syrië en Irak bij de heilige oorlog aan te sluiten. Wat vormde voor deze jongeren de aantrekkingskracht om hun leven in de westerse wereld te verruilen voor een onzeker en gewelddadig bestaan in de Syrische en Iraakse woestijnen? Dit boek probeert een bondig antwoord te geven op al dit soort vragen. Er is in de afgelopen twee jaar ongelooflijk veel geschreven over Islamitische Staat. IS is bijna niet meer weg te denken uit het nieuws. Iedere week opnieuw horen we verhalen over de radicale beweging, die elkaar nota bene vaak tegenspreken. Landen als Amerika, Syrië en Rusland hebben een heel andere uitleg van wat Islamitische Staat is, wat haar doelen zijn en wie verantwoordelijk is voor de snelle groei van de beweging in het Midden-Oosten.

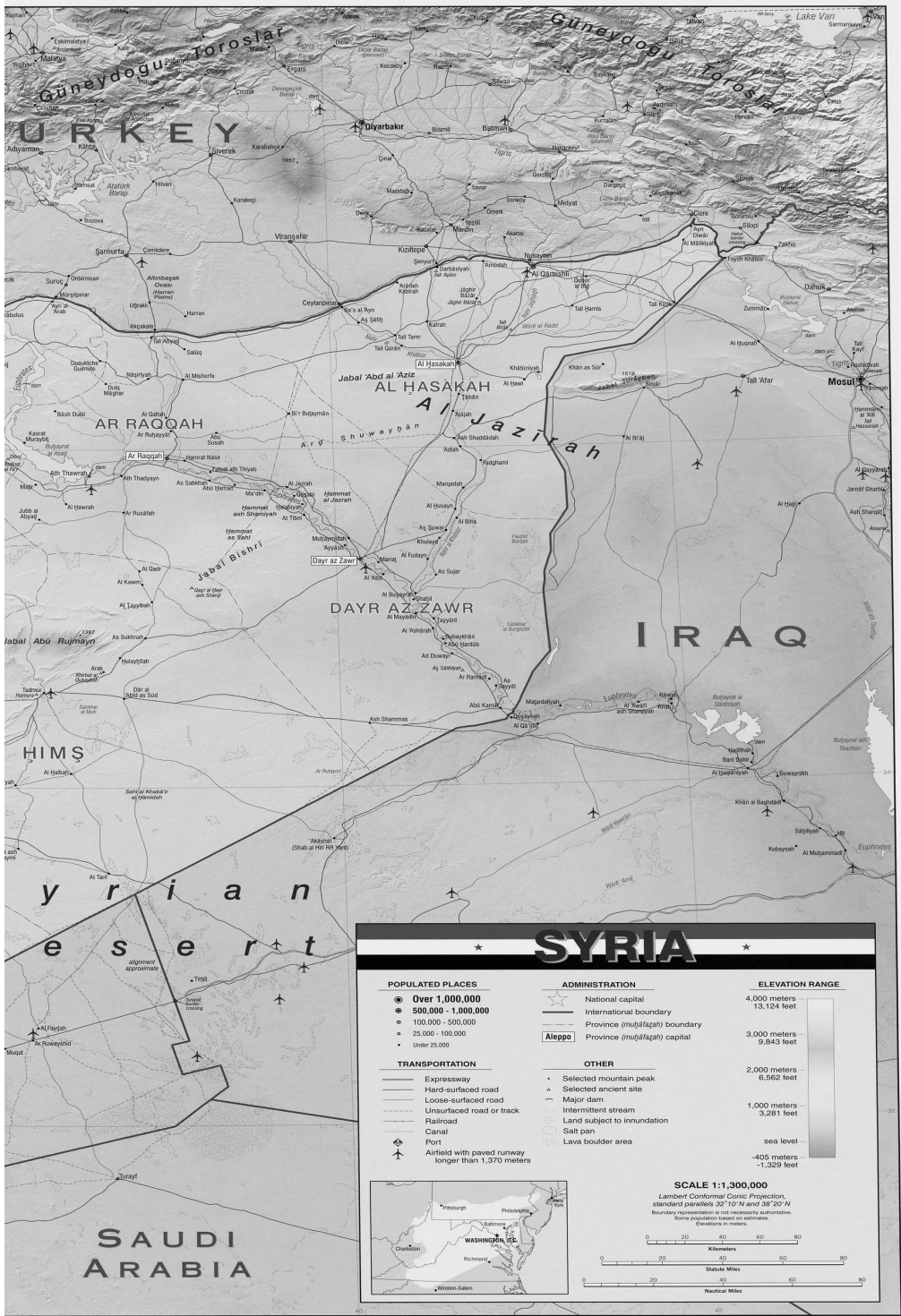
Wat dit boek niet probeert te doen is u een bepaalde mening op te dringen. Het is al te gemakkelijk om persoonlijke voorkeuren in het conflict een rol te laten spelen in het schrijven van een dergelijk boek. Dat is een grote valkuil. Het is bijvoorbeeld een feit dat Islamitische Staat gruwelijke slachtingen aanricht en de levens van duizenden mensen totaal heeft verwoest. Anderzijds moet de beweging ook erkend worden als een maatschappelijk fenomeen dat arme moslims die door de oorlog getroffen zijn helpt. Veel mensen die in gebieden leven die door IS waren bezet gaven een zeer gemengd signaal af over de beweging: zij hadden een groeiende hekel aan de terreur en oppressie, maar roemden ook het feit dat IS rust, orde en regelmaat terug had gebracht in hun door oorlog ontwrichtte gemeenschappen. Het is onmogelijk om een boek over Islamitische Staat te schrijven, zonder daarbij breder in te gaan om het conflict dat in Irak en Syrië woedt. IS kan niet verklaard worden als een op zichzelf staand fenomeen. Hoewel er in dit boek zo veel

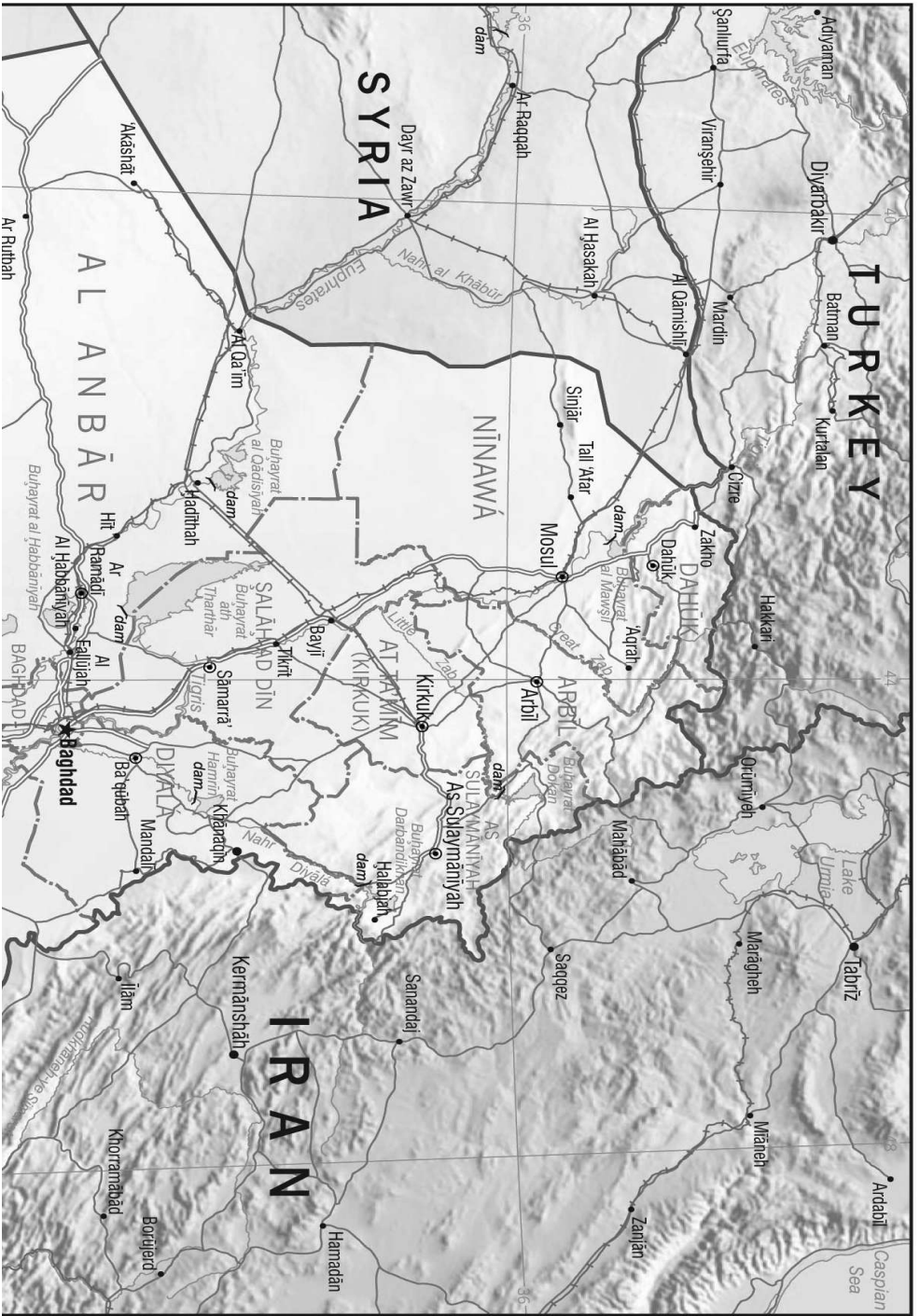
mogelijk geprobeerd wordt om de ontwikkelingen te laten centreren rondom IS, is dit niet altijd mogelijk. Op sommige momenten in dit boek zullen andere ontwikkelingen worden verklaard die uiteindelijk een diepgaande impact hebben gehad op Islamitische Staat, of op de regio als geheel. Het einddoel van het boek blijft echter hetzelfde: verklaren waarom Islamitische Staat in zo korte tijd zo machtig kon worden, en tot op heden zo machtig kan blijven. Alleen door een beweging te begrijpen en te doorgronden, zullen we uiteindelijk in staat zijn om haar effectief te bestrijden.

Ik hoop dat u, na het lezen van dit boek, wijzer geworden bent over wat er in Irak en Syrië gaande is. De huidige vluchtelingen crisis en het internationaal dreigingsniveau maken begrip voor de situatie noodzakelijker dan ooit tevoren. Ik hoop dat u, nadat u de laatste woorden van dit boek hebt gelezen, voldaan bent en de antwoorden heeft gevonden waar u op zoek naar was. Sowieso wil ik u hier alvast bedanken voor het kopen van dit boek. Het is niet niks om een boek digitaal te kopen van een onbekende schrijver. Mijn dank daarvoor is groot!

Marcel Kramer
2015

Inleiding

De regio in perspectief gebracht

Het conflict dat de geboorte van Islamitische Staat (IS) tot gevolg had begon in 2011 in Syrië, waar de bevolking in opstand kwam tegen een dictator. Om te begrijpen waarom Islamitische Staat uiteindelijk zo machtig kon worden, en waarom de conflicten in de regio zich hebben gevormd zoals ze nu zijn, is het noodzakelijk om de samenlevingen van Irak en Syrië onder de loep te nemen. Een groot deel van het conflict in het Midden-Oosten vind haar oorsprong in de complexe samenstelling van de lokale gemeenschappen, en hun acties en reacties tegenover elkaar.

De Syrische samenleving

De Syrische samenleving bestaat uit een grote hoeveelheid etnische en religieuze groepen. Syrië is dan ook een van de meest diverse landen in het huidige Midden-Oosten. De grootste bevolkingsgroep in Syrië wordt gevormd door de Arabieren, die ruim 90% van de totale bevolking van het land vormen. De resterende 10% bestaat uit etnische Koerden, die een andere etnische achtergrond, geschiedenis, taal en cultuur hebben dan hun Arabische burenen.

De Arabische bevolking van Syrië is verdeeld in een aantal verschillende bevolkingsgroepen. Allereerst zijn er de soennitische Arabieren, die verspreid door heel Syrië leven en ongeveer de helft van de totale bevolking vormen. In de meeste steden vormen de soennieten de meerderheid van de bevolking. De soennitische Arabieren zijn in Syrië lange tijd achtergesteld. In veel gebieden werden (en worden) zij behandeld als tweederangs burgers in eigen land.

Naast de soennitische Arabieren zijn er in Syrië ook sjiitische Arabieren. Deze sjiieten worden in Syrië ook wel Alawieten genoemd (een speciale stroming binnen de sjiitische islam). Sinds de jaren 60 (1960-1970) vormen de Alawieten de overheersende bevolkingsgroep in Syrië. De Alawieten leven voornamelijk geconcentreerd in de westelijke kustgebieden van Syrië (de provincies Latakia en Tartous), en in sommige wijken van grote steden als Damascus en Homs.

Behalve de soennieten en de Alawieten leven er in Syrië ook grote groepen christenen en Druzen. Deze twee bevolkingsgroepen zijn etnisch Arabisch, maar hangen niet de islam aan als geloof. De christenen in Syrië vormen ongeveer 10% van de totale bevolking. Zij leven al duizenden jaren in het land en vormen een belangrijke culturele laag binnen de Syrische samenleving. De Syrische christenen behoren voornamelijk tot de Grieks-Orthodoxe Kerk, die onafhankelijk opereert van de Katholieke Kerk van Rome.

De Druzen zijn een Arabische bevolkingsgroep die een eigen geloof aanhangt. Dit geloof heeft kenmerken van zowel de islam als van het christendom, en heeft zich in de loop van duizenden jaren vrij ontwikkeld. De Syrische Druzen vormen ongeveer 10% van de totale Syrische bevolking. Zij leven geconcentreerd in de zuidelijke provincie Suwayda, waar zij de meerderheid van de bevolking vormen. Ook een aantal wijken in Damascus en dorpen aan de Israëliëse grens zijn vanouds bolwerken van de Druzen.

De Syrische Koerden leven geconcentreerd in het noorden van het land, aan de Turkse grens. Ook zij vormen ongeveer 10% van de totale Syrische bevolking. De Koerden werden in Syrië, net als in Irak, lange tijd achtergesteld vergeleken met hun Arabische burens. De Koerdische taal en cultuur was streng verboden. Koerdische demonstraties voor meer autonomie werden met geweld neergeslagen, zoals in 2004 gebeurde in de grensstad Qamishli. De Syrische Koerden vormden de meerderheid in het uiterste noordoosten van